

W ZGODZIE Z NATURĄ

KATARZYNA
I TADEUSZ
ZAJĄC

Śródlądowa delta rzeki Nidy, unikatowa w skali kontynentu, przez ostatnie dziesięciolecia ucierpiała wskutek błędnie przeprowadzonych melioracji. Nasze działania przywracają jej naturalny charakter i naturalne stosunki wodne. Częścią tych działań jest restytucja chronionych gatunków zwierząt i odtwarzanie unikatowych cech tego ekosystemu.

Puste koryto zarośnięte przez ruderalną roślinność i obce, inwazyjne gatunki roślin. W niektórych miejscach pełne mułu kałuże stojącej wody. Taki był w tym roku obecny obraz rzek krajów południowej Europy, które dotąd płynęły zawsze. Brudna, pełna chemii, nigdy nie zamarzająca zasolona woda, płynęła wieloma korytami rzek w Polsce i Europie. Wyprostowane koryta rzek są puste, mało w nich ryb i innych organizmów żywych, puste ekosystemy kolonizują obce inwazyjne gatunki.

Rzeki stanowiące krwioobieg ekosystemów lądowych od lat są niestety traktowane jako kanalizacja: proste koryta odprowadzające to, czego chcemy się pozbyć jak najkrótszą drogą do morza. Koryta są prostokątne w przekroju ich bieg jest wyrównany, woda się nie oczyszcza, bowiem brak na jej drodze jakichkolwiek elementów wpływających na to, co woda zawiera. Takie geometryczne koryto jest wygodne dla statków, odzyskuje się grunt pod uprawy, buduje wały przeciwpowodziowe. To kosztuje. Tymczasem rzeka potrafi być czysta, opłaczalna i bezpieczna za darmo.

*Dolina Nidy
fot. Małgorzata Łaciak*

RENATURYZACJA
ŚRÓDLĄDOWEJ
DELTY RZECI NIDY

<https://www.facebook.com/LIFE4Delta>

<https://life4delta.pl/>

Wystarczy by jej nie ujarzmiac: pozostawić kręty przebieg, żwirowe odcinki wielonurtowe i przede wszystkim te wielkie „nerki” oczyszczające rzeczny krwioobieg – bagna i rozlewiska. Oczyszczalnie trzcinowe czy wiklinowe są budowane. Dlaczego nie pozwolić się rozwinąć darmowym setkom hektarów takich oczyszczalni, które podnoszą jakość wody, oziębiają ją, retencjonują zasoby wodne i stanowią ostoje bioróżnorodności?

Wiele zniszczono w przeszłości. Błędy te można odwrócić. Takie zadanie postawił sobie ufundowany przez EU projekt LIFE+ zatytułowany **Renaturyzacja Delt Środkowej Nidy** LIFE4delta. Obszar kilkuset hektarów rozlewisk rzeki Nidy, zajmujący unikatową deltę śródlądową, osuszony w przeszłości, w ramach projektu zostanie ponownie zalany wodami rzeki Nidy. Odtworzone zostaną wyschnięte odgałęzienia rzeki, jej starorzecza i rozlewiska,

na które wprowadzone zostaną ponownie niegdyś występujące tam rzadkie gatunki. Tereny otaczające rozlewiska będą koszone i wypasane w celu odtworzenia bogatych przyrodniczo obszarów łąkowych.

Tadeusz Zajac

tzajac@iop.krakow.pl

Zakład Ochrony Ekosystemów

Katarzyna Zajac

kzajac@iop.krakow.pl

Zakład Bioróżnorodności

Instytut Ochrony Przyrody PAN

al. Adama Mickiewicza 33, 31-120 Kraków

OD ARTYKI PO ANTARKTYDĘ

AGNIESZKA
POCIECHA

Prowadzone przez nas badania mają charakter międzynarodowy. Naukowcy z naszego Instytutu współpracują z ponad siedemdziesięcioma jednostkami naukowymi na całym świecie i publikują prace w międzynarodowych czasopismach. Część badań wykonywana jest m.in. w Australii, Arktyce czy na Antarktydzie.

Polskie badania ekologiczne w Antarktyce rozpoczęto w 1969 roku w radzieckich stacjach Mirnyj i Mołodeczna. Od 26 lutego 1977 roku działa polska, całoroczna stacja naukowo-badawcza – Stacja Antarktyczna im. Henryka Arctowskiego. Stacja położona jest nad Zatoką Admiralicji na Wyspie Króla Jerzego w archipelagu Szetlandów Południowych. Na stacji prowadzone są badania w zakresie oceanografii, geologii, geomorfologii, glaciologii, meteorologii, klimatologii, sejsmologii, magnetyzmu i ekologii.

To właśnie badania ekologiczne prowadzone są przez pracowników naukowych Instytutu Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk. Dotyczą zagadnień z zakresu limnologii ze szczególnym uwzględnieniem biologii słodkowodnych bezkręgowców, zwłaszcza wrotków (Rotifera) i skorupiaków (Crustacea), a ponadto różnorodności biologicznej i funkcjonowania antarktycznych ekosystemów lądowych, dynamiki antarktycznych ekosystemów lądowych na tle globalnych zmian środowiskowych, wpływu człowieka na antarktyczne ekosystemy lądowe i różnorodności okrzemek.

Agnieszka Pocięcha

pocięcha@iop.krakow.pl

Zakład Biologii Wód im. Karola Starmacha

Instytut Ochrony Przyrody PAN

al. Adama Mickiewicza 33, 31-120 Kraków

Kolonia pingwinów
Adeli Pygoscelis adeliae
fot. Michał Adamczyk

Publikacje naukowe:

Life cycle of *Boeckella poppei* Mrazek and *Branchinecta gaini* Daday (King George Island, South Shetlands)

Limnological characterization of freshwater systems of the Thomas Point Oasis (Admiralty Bay, King George Island, West Antarctica)

Effect of temperature on the respiration of an Antarctic freshwater anostracan, *Branchinecta gaini* Daday 1910, in field experiments

Density dynamics of *Notholca squamula salina* Focke (Rotifera) in Lake Wujka, a freshwater Antarctic lake

Rotifers as indicators of climate change in the Antarctic environments - Papers on Global Change - Numer 17 (2010) - AGRO - Yadda (icm.edu.pl)

Polskie badania antarktycznego sublitoralu techniką nurkową oraz słodkowodnych zbiorników okolic Stacji Antarktycznej PAN im. H. Arctowskiego w pierwszej dekadzie XXI wieku (infona.pl)

Diatom communities in small water bodies at H. Arctowski Polish Antarctic Station (King George Island, South Shetland Islands, Antarctica)